

COĐRAFÝ ÝĖARETLER

GENEL BÝLGÝTanýtýcý ĩparetlerden birisi de cođrafi ĩparetlerdir. Bunlar bir ũrũnũn hangi ũlke, yŕre veya bŕlgeden kaynaklandýnı yararı. Cođrafi ĩparet, menĖe adý ve mahreć ĩpareti olarak ikiye ayrýlýr. MenĖe adýndan, Fransa Ėarabý ve Amasya Elması gibi bir yŕre, bŕlge veya ũlkede ũrũnũn tũm ũretim sũrecinin gerćekleĖtirilmesi anlaýýlýr. Fransýz Ėarabý sadece Fransa'da ũretilir, baĖka bir yerde ũretilse dahi eđer ũretim sũrecinde belli bir alan, yŕre veya ũlkedeki ũretim usulleri kullanýlýrsa mahreć ĩparetinden bahsedilir. Sŕzgelimi, Isparta Halýsý, Isparta'da belirlenen ũretim usulũ, ŕzellikleri (ilmik sayýsý, kullanýlan iplik vs.) ile İstanbul'da da ũretilir. Dolayýsýyla usulũne uygun İstanbul'da ũretilen halý için de Isparta Halýsý mahreć ĩpareti kullanýlabilecektir.

Bunu da belirtelim ki, patent, faydalý model, marka ve tasarým mevzuatý esas itibariyle bir kipiye bađlanmaktadır. Oysa cođrafi ĩparetler bir bŕlge, yŕre ve hatta bazen bir ũlkeye bađlanmaktadır. Dolayýsýyla cođrafi ĩparet korumasýnda kollektivite sŕz konusu deđer fikri mũlkiyet haklarýnda bireysellik esastýr. Demek ki, diđer fikri mũlkiyet haklarýndan farklı olarak cođrafi ĩparet ile belli bir bŕlge ũreticileri ve dolayýsýyla tũketiciler korunmaktadır. Őrneđin, Amasya Elması menĖe ĩpareti ile Amasya'daki ũreticiler korunur. Kayseri'de yetiĖtirilen elmaya oradaki ũretici satýpýnı artýrmak için Amasya Elması menĖe ĩparetini kullanýrsa, bundan hem Amasya'daki ũreticiler, hem de yanýlan tũketicisi zarar gŕrũr.

Patent, faydalý model, marka ve tasarým mevzuatýna benzer Ėekilde cođrafi ĩparetler bakýmýndan da yasaya aykýrý kullanýmlar bakýmýndan hukuki ve cezai yaptýrymlar ŕngŕrũlmũptũr.